

ОЦЕНЯВАНЕ НА ПРИХОДИТЕ ВЪВ ВРЕМЕТО СЪОБРАЗНО ПРИНЦИПНИТЕ ПОСТАНОВКИ НА МСС 18 ПРИХОДИ

Христо Досев

Дипломиран експерт-счетоводител, регистриран одитор

Управляващ съдружник в „Досеви – консултации и одит“ ООД
– гр. Габрово

Ключови думи:

МСС 18

Доход

Приход

Оценка на прихода

Лихвен процент

Цена на парите
във времето

Резюме:

В настоящата статия ще разгледаме основните правила, които предприятията, изготвящи своите финансови отчети на база МСФО, трябва да спазят при оценяването и докладването на приходите на предприятието в неговите финансови отчети.

Ще обърнем внимание на оценката на приходите в случаите, когато подлежащия на плащане паричен поток се разсрочва във времето.

Габровски шеги

Всеизвестно е, че старите габровци са ценели парите си и донякъде причината се криела в умението им да се пазарят за всяко едно нещо. За тях разказвали, че се потели както в майсторлъка си, така и в пазарлъка си. В стремежа си да намерят достатъчно голяма изгода в своите сделки те създали своя собствена парична единица – „бодката”. Нейната равностойност се равнявала на 1/16 част от стотинката. Поради своята прекалена дребнавост в търсене на „сметка” в търговията останалите хора назидателно и донякъде с насмешка ги наричали „бодкаджии”. В същото време старите габровци с достойнство приемали присмехите на околните, защото чрез своята пестеливост те разбирали света около себе си и отдавали своето уважение на парите като средство за заплащане.

Познатият габровски търговец, зевзек и лихвар – дядо Миньо Попа също имал специално внимание към парите си и ги ценял според собствените си разбирания. Веднъж при него дошъл начеващ търговец да му иска пари на заем, за да разшири търговията си. Дядо Миньо помислил, помислил и обещал.

„Но сега – при лихва две пари на ден.” – отсякъл лихваря.

„Много са!” – изненадал се търговеца. „Че нали миналият път, когато взех пари от Димитровден до Гергьовден, ти ми взе лихва една пара на ден.”

„Много са.” – съгласил се и дядо Миньо Попа. „Но обърни внимание, че сега ти давам заем по Гергьовден, та да ми го върнеш по Димитровден. Едно е да ползваш капитал през късите зимни дни, а съвсем друго е през дългите дни на лятото.” – не останал по-назад габровецът.

Още в миналия век, когато не е имало международни счетоводни стандарти, старите габровци са умеели да оценяват парите във времето. Сега, когато в МСС 18 *Приходи* има разписани принципни постановки за отчитане, оценяване и докладване на приходите, нашата задача е да спазим всички изисквания на приложимото счетоводно законодателство, за да можем достоверно да докладваме приходите от продажби на стоки и услуги във финансовите отчети, изготвени на база МСФО.

Доходи и приходи по смисъла на счетоводното законодателство

Когато трябва да четем и прилагаме изискванията на международните счетоводни стандарти, задължително условие е да сме се запознали с философията на общата рамка за изготвяне на финансовите отчети, която се съдържа в Общите положения. Именно в Общите положения Съветът по МСС се е ангажирал да намали различията, свързани с изготвянето на финансови отчети, като хармонизацията отчасти да се постигне посредством уеднаквяване на дефинициите, използвани при прилагането на критериите за признаване на различните статии във финансовите отчети, изготвени от предприятията. В този аспект всички предприятия, избрали МСФО като своя счетоводна база за изготвяне на финансовите отчети, следва да използват и да влагат един и същи смисъл в понятия като актив, пасив, собствен капитал, приход, разход, доход и т.н.

По силата на Общите положения за изготвяне и представяне на финансовите отчети всяко увеличение на икономическите ползи през текущия отчетен период, свързано или с увеличение на актив, или намаление на пасив (различно от това, свързано с вноски на собствениците на капитала), или с входящ паричен поток, представлява доход на отчитащото се предприятие. Понятието доход включва в себе си както приходите, така и реализираните печалби.

Докато приходът възниква в хода на обичайната стопанска дейност на отчитащото се предприятие под формата на продажби, възнаграждения, лихви, дивиденди, възнаграждения за права и други подобни, то печалбите представят такива статии, които по принцип отговарят на дефинициите за доход, но които могат да възникнат или не възникват в хода на независимата икономическа дейност на предприятието.

Като печалби например следва да се докладват освобождаването от нетекущи активи (имоти, машини, съоръжения), нереализирани печалби (т.е. тези

печалби, възникващи в резултат на преценка на финансови активи и нетекущи активи – ДМА например). Тъй като печалбите също представляват увеличение на икономическите изгоди, по своя характер те не се различават от приходите, затова и в Общите положения не са залегнали като дефиниция на отделен елемент (компонент) на финансовия отчет.

Естествено, тъй като познаването на печалбите от гледна точка на задоволяване на потребителския интерес е голяма, при изготвяне на финансовите отчети философията на МСФО изисква същите да се представят отделно от приходите. Това различно представяне във финансовите отчети се обуславя допълнително от факта, че докато приходите (респективно и разходите) се докладват разгънато, то печалбите се докладват във финансовите отчети нетно от свързаните с тях разходи.

Когато разглеждаме въпросите по прилагането на МСС 18 *Приходи*, нашата основна цел е да разгледаме въпросите при счетоводното отчитане на прихода, за да можем правилно и коректно да определим момента на неговото признаване във финансовия отчет на отчитащото се предприятие.

Обхват и цел на МСС 18 Приходи

Съгласно параграф 1 от МСС 18 *Приходи* стандартът следва да се прилага при счетоводното отчитане и представяне във финансовия отчет на приходите, получени в резултат на следните сделки и събития:

- Продажба на стоки;
- Предоставяне на услуги;
- Използването от други лица на лихвоносни активи;
- Възнаграждения за права;
- Дивиденди.

Стоки

Когато приложимият международен счетоводен стандарт визира приходи от продажби на стоки, под стоки се има предвид:

- Произведените от предприятието активи, предназначени за реализация – т.е. готова продукция, включително и такава, която се намира в процес на обработка и дообработка – т.е. незавършено производство;
- Закупените от предприятието активи, използвани в обичайната производствена дейност – т.е. суровини и материали;
- Закупените активи с цел търговска препродажба – т.е. стоки;

- Закупените от предприятието недвижими имоти и друга собственост, чието предназначение е основно да бъдат държани за препродажба, а не да се използват за независимата икономическа дейност на отчитащото се предприятие.

Услуги

Приходите от продажба на предоставени услуги от гледна точка на счетоводното законодателство се свързват с изпълнение от страна на предприятието на договорена задача за договорен срок. Характерно за услугите предвид тяхното естество и икономическа същност е, че те могат да се предоставят както по времето на един отчетен период, така и по времето на два или повече отчетни периода. Интересното в случая е да подчертаем още в началото на настоящия материал, че някои видове услуги не са в обхвата на разглеждания международен счетоводен стандарт. Така например счетоводното отчитане и представяне на приходите от предоставяне на услуги, свързани с договори за строителство, са в обхвата на друг счетоводен стандарт – а именно МСС 11 *Договори за строителство*.

Лихвоносни активи, права и дивиденди

Когато отчитащото се предприятие предоставя за използване от други предприятия свои активи, при него възникват условия за създаване на приходи под форма на:

- Лихви, които се начисляват във връзка с предоставените за ползване парични средства, парични еквиваленти или други суми, дължими на отчитащото се предприятие;
- Възнаграждения за права, които се начисляват във връзка с предоставените за ползване на нетекущи (дълготрайни) активи, собственост на отчитащото се предприятие – например машини, недвижими имоти, оборудване, транспортни средства, патентни, търговски марки, авторски права, програмни продукти и други;
- Дивиденди, които се начисляват в полза на отчитащото се предприятие, във връзка с разпределение на печалбите между собствениците на инструменти на собствения капитал (акции, дялове), пропорционално на участието им в конкретен клас капитал.

Приходи от продажби – дефиниция, оценка и признаване

Когато в даден период в отчитащото се предприятие навлезе поток от икономически ползи, създадени в хода на обичайната му дейност, и същевременно тези потоци водят до увеличаване на собствения капитал, различни от

увеличенията в резултат на вноските от собствениците, следва да говорим за приходи. Следва да обърнем особено внимание, че предпоставката за счетоводното отразяване на прихода във финансовите отчети не е свързан с входящ паричен поток, а с входящ поток от икономически ползи. Ето защо МСС 18 *Приходи* възприема модела на признаване на приходите на база възникване (начисляване), а не на база парично уреждане.

Важно уточнение по повод признаването на приходите от продажби прави параграф 8 от разглеждания международен счетоводен стандарт. Той регламентира, че приходите включват само брутните потоци от икономически ползи, получени от (дължими на) самото отчитащо предприятие. В този смисъл събраните от отчитащото се предприятие суми от името на трети страни не водят до икономически ползи на самото предприятие и затова същите не следва да се отчитат и докладват във финансовите отчети като приходи. Фактът, че същите следва да се възстановят на тези трети страни, ни кара да си направим извода, че въпросните суми по никакъв начин няма да доведат до увеличение на собствения капитал на отчитащото се предприятие и поради тази причина МСС 18 ни забранява да ги отчитаме и представяме като приходи от продажби.

Пример 1:

„Идеал” АД продава през отчетния период стоки на свой клиент „Стандарт” АД за сума в размер на 380 хил. лева. Съгласно местното данъчно законодателство продавачът осъществява облагаема доставка, за която следва да начислява 20% косвен данък (данък върху добавената стойност) върху данъчната основа на доставката. През същия отчетен период купувачът в лицето на „Стандарт” АД заплаща частично на отчитащото се предприятие – „Идеал” АД сумата в размер на 323 хил. лева, представляваща 85% от стойността на осъществената покупко-продажба на стоки. Иска се на база изходните данни да се определи сумата на прихода от продажби, която следва да се докладва в счетоводните регистри (финансовия отчет) на „Идеал” АД за съответния отчетен период, като се спазят изискванията на МСС 18 *Приходи*.

Решение 1:

Входящият паричен поток в размер на 323 хил. лева, който получава „Идеал” АД през съответния отчетен период, няма отношение към сумата, която отчитащото се предприятие следва да признае като приход, тъй като МСС 18 *Приходи* не възприема модела на входящия паричен поток, а този на входящия поток от икономически ползи. От своя страна в брутната сума на продажбата в размер на 380 хил. лева е включен 20% косвен данък (ДДС), който отчитащото се предприятие събира от името на трета страна – компетентната ТД на НАП. Ето

защо от сумата на продажбата следва да се извади размерът на косвения данък, който в случая е 63 хил. лева [$\{380 \text{ хил. лева} / (100 + 20)\} \times 20 = 63 \text{ хил. лева}$].

Т.е. от brutния входящ поток от икономически ползи в размер на 380 хил. лева (изразяващи се в признаване на актив – вземане от клиента „Стандарт” АД), се вади потокът от икономически ползи, който предприятието събира от името на трета страна (ТД на НАП) в размер на 38 хил. лева и разликата в размер на 317 хил. лева представлява сумата, която отчитащото се предприятие следва да докладва като приход в своя финансов отчет.

Пример 2:

„Идеал” АД продава през отчетния период стоки на свой клиент „Стандарт” АД в размер на 380 хил. лева. Съгласно местното данъчно законодателство продавачът осъществява облагаема доставка, за която следва да начислява 20% ДДС върху данъчната основа на доставката. През същия отчетен период купувачът в лицето на „Стандарт” АД заплаща частично на отчитащото се предприятие – „Идеал” АД сумата в размер на 323 хил. лева, представляваща 85% от стойността на сделката. Стоката, предмет на сделката, не е собственост на „Стандарт”, а същата е предоставена за продажба на консигнация от собственика на стоката (консигнанта) – „Видима” ЕООД. Съгласно сключеният между консигнанта („Видима” ЕООД) и консигнатора („Идеал” АД) договор „Идеал” АД получава възнаграждение (комисионна) в размер на 10% от brutната стойност на осъществената продажба на стоки на крайни клиенти. Искане се на база изходните данни да се определи сумата на прихода от продажби, която следва да се докладва в счетоводните регистри (финансовия отчет) на „Идеал” АД за съответния отчетен период, като се спазят изискванията на МСС 18 *Приходи*.

Решение 2:

В разглежданата хипотеза не само входящият паричен поток в размер на 323 хил. лева, който получава „Идеал” АД през съответния отчетен период, но и цялата brutна сума на входящия поток от икономически ползи в размер на 380 хил. лева, няма отношение към сумата, която отчитащото се предприятие следва да признае като приход. От една страна МСС 18 *Приходи* не възприема модела на входящия паричен поток за определящ признаването на приходи, а от друга страна сумите, събрани за трети страни, също не се вземат предвид при признаване на приходите от продажби.

Именно при продажбата на стоки на консигнация консигнаторът продава въпросните стоки от свое име, но за чужда сметка, като се задължава да събере сумите от продажбите и да ги даде на фактическия собственик на стоките, т.е. на консигнанта. В разглеждания пример „Идеал” АД се явява консигнатор, който

продава стоки, собственост на „Видима” ЕООД (консигнанта). Брутната сума в размер на 380 хил. лева представлява сума, събирана от името на трети страни, затова същата не следва в отчитащото се предприятие („Идеал” АД) да се докладва като приход.

За „Идеал” АД ще възникне входящ поток от икономически ползи по отношение на дължимото възнаграждение (комисионна) по сключения договор с „Видима” ЕООД. В този смисъл за предприятието ще възникне вземане от консигнанта, което ще се оцени в размер на 38 хил. лева ($380 \text{ хил. лева} \times 10\% = 38 \text{ хил. лева}$) и което съгласно изискванията на МСС 18 следва да се докладва като приход във финансовия отчет на „Идеал” АД.

Съгласно параграф 9 от МСС 18 *Приходи* приходът, който отчитащото се предприятие следва да признае в своите финансови отчети, следва да се оцени по справедлива стойност на полученото или подлежащо на получаване възнаграждение.

В този смисъл от стойността на споразумението между купувача и продавача следва да се приспадат всички търговски отстъпки (рабати), направени по отношение на достигане на:

- определена стойност на покупките;
- определен брой закупени изделия; или
- определен срок за пълното заплащане на покупките.

Оценяване на приходите

В МСС 18 *Приходи* е залегнало правилото, че приходът, който отчитащото се предприятие трябва да признава в своя финансов отчет, трябва да бъде оценяван по справедлива стойност. Т.е. приходът следва да е релевантен на сумата, за която един актив може да бъде разменен или един пасив да може да бъде уреден между две добре информирани и желаещи сделката несвързани по между си лица при справедливи пазарни условия.

В случай, когато плащането по отношение на сделката е под формата на парични средства, не би следвало отчитащото се предприятие да има проблеми с оценката на прихода, тъй като той следва да бъде еквивалентен на получените или подлежащите на получаване парични средства. Това обаче не е съвсем така и този фактор не е единственият, определящ оценката на приходите от продажби.

Друг ключов фактор за оценка на приходите се явява **времето, през което подлежат на плащане паричните средства**. В случаите, когато съгласно споразумението между двете договарящи се страни – продавач и купувач подлежащия на плащане паричен поток се разсрочва, справедливата стойност на плащането обикновено се явява по-малка сума, отколкото е номиналната стойност

на целия подлежащ на плащане паричен поток. Причината за това разминаване се явява цената на парите във времето, където при разсроченото плащане част от номиналната стойност на дължимото представлява цената на парите във времето (лихва). Обикновено при такива споразумения сделката по същество представлява финансираща операция от страна на предприятието продавач (който в крайна сметка е длъжен да оцени и признае прихода от продажби) и поради тази причина от общата номинална стойност на подлежащите на плащане парични средства трябва да се извади стойността на финансиращата операция, за да се получи справедливата стойност на подлежащия на плащане паричен поток – т.е. на прихода от продажби.

На практика изчисляването на справедливата стойност става посредством дисконтиране на всички бъдещи входящи парични плащания по сделката с подходящ лихвен процент, т.е. лихвен процент, отразяващ и измерващ цената на парите във времето на отсрочване на дължимото плащане.

Пример 3:

Предприятие продава мебели на разсрочено плащане. В случай че клиент иска да закупи определен модел на разсрочено плащане, същият следва да заплати дванадесет месечни равни вноски от по 300 лева. Така общата продажна цена на компютъра възлиза на 3 600 лева (12 месеца x 300 лева = 3 600 лева)¹. В очакваните бъдещи входящи парични потоци в размер на 3 600 лева отчитащото се предприятие е заложило лихвен процент на оскъпяване на продукта в размер на 1% месечно. При положение, че към датата на предаване на вещи на крайния клиент предприятието прехвърля всички рискове и ползи от собствеността върху стоката, съгласно утвърдената му счетоводната политика то следва да признае приходи от продажби. Независимо от факта, че брутният размер на подлежащите на плащане парични средства е в размер на 3 600 лева, предприятието следва да оцени стойността на парите във времето, използвайки избрания лихвен процент – 1% месечно и изваждайки от брутната сума стойността на финансиращата операция ще се получи справедливата стойност на подлежащото на получаване възнаграждение.

Решение 3:

За да може отчитащото се предприятие да изчисли размера на финансиращата се операция, то следва да дисконтира всичките 12 на брой

¹ С цел улесняване на примера няма да вземем предвид възможната регистрация на дружеството по реда на ЗДДС. Т.е. в примера входящия паричен поток не включва дължимия 20% ДДС.

очаквани бъдещи входящи парични потоци посредством използването на присъщия лихвен процент в размер на 1%.

За целта на първо място дружеството-продавач следва да определи дисконтовия фактор, прилагайки изборния лихвен процент от 1%. Общата формула за изчисляване на дисконтовия фактор е:

$$F = \frac{1}{(1 + R)^n}, \text{ където}$$

F - е дисконтовият фактор

R - е лихвеният процент (в случая 1%)

n - е броя на периодите (в случая имаме 12 на брой периода)

Замествайки във формулата получаваме 12 на брой дисконтови фактора, които после ще приложим за паричния поток през съответния период:

$$\text{за 1 период - } F = 1 / (1 + 0,01)^1 = 1 / 1,0100 = 0,990099$$

$$\text{за 2 период - } F = 1 / (1 + 0,01)^2 = 1 / 1,0201 = 0,980296$$

$$\text{за 3 период - } F = 1 / (1 + 0,01)^3 = 1 / 1,0303 = 0,970590$$

$$\text{за 4 период - } F = 1 / (1 + 0,01)^4 = 1 / 1,0406 = 0,960980$$

$$\text{за 5 период - } F = 1 / (1 + 0,01)^5 = 1 / 1,0510 = 0,951466$$

$$\text{за 6 период - } F = 1 / (1 + 0,01)^6 = 1 / 1,0615 = 0,942045$$

$$\text{за 7 период - } F = 1 / (1 + 0,01)^7 = 1 / 1,0721 = 0,932718$$

$$\text{за 8 период - } F = 1 / (1 + 0,01)^8 = 1 / 1,0828 = 0,923483$$

$$\text{за 9 период - } F = 1 / (1 + 0,01)^9 = 1 / 1,0937 = 0,914339$$

$$\text{за 10 период - } F = 1 / (1 + 0,01)^{10} = 1 / 1,1046 = 0,905287$$

$$\text{за 11 период - } F = 1 / (1 + 0,01)^{11} = 1 / 1,1157 = 0,896324$$

$$\text{за 12 период - } F = 1 / (1 + 0,01)^{12} = 1 / 1,1268 = 0,887449$$

На следващ етап отчитащото се предприятие следва да дисконтира 12-те на брой входящи бъдещи парични потоци от 300 лева със съответните дисконтови фактори, изчислени по горе. По този начин, събирайки всичките 12 на брой дисконтирани входящи парични потоци, ще се определи справедливата стойност на подлежащите на получаване парични средства, а разликата до номиналната (брутната) стойност на плащанията следва да се признае като финансов приход (приход от лихви). Общата сума на очакваните нетни входящи парични потоци, дисконтирани с използването на лихвен процент от 1%, се изчислява по следния начин, посочен в *Таблица 1*:

Таблица 1

Месец	Нетен паричен поток	Дисконтов фактор	Настояща стойност на нетния паричен поток
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	$4 = 2 \times 3$
I	300 лв.	0,990099	297,03 лв.
II	300 лв.	0,980296	294,09 лв.
III	300 лв.	0,970590	291,18 лв.
IV	300 лв.	0,960980	288,29 лв.
V	300 лв.	0,951466	285,44 лв.
VI	300 лв.	0,942045	282,61 лв.
VII	300 лв.	0,932718	279,82 лв.
VIII	300 лв.	0,923483	277,04 лв.
IX	300 лв.	0,914339	274,30 лв.
X	300 лв.	0,905287	271,59 лв.
XI	300 лв.	0,896324	268,90 лв.
XII	300 лв.	0,887449	266,23 лв.
О Б Щ О	3 600 лв.	X	3 376,52 лв.

В случай че отчитащото се предприятие не използва математическия модел на намиране на 12-те на брой дисконтови фактора, то може да приложи друг подход при изчисляване на справедливата (сегашна) стойност на очакваните бъдещи парични потоци. За целта може да използва формулата (функцията) в Excel **PV**, която се използва за връщане сегашната стойност на инвестиция, получена от поредица регулярни плащания. Сегашната стойност на минималните лизингови плащания (present value) може да изчисли, замествайки с данните във формулата (функцията), която има следния вид:

PV(Лихва; БрПер; ПерВн;)

където:

Лихва – е лихвеният процент за зададения период;

БрПер – е периодите на плащане, т.е. общият брой на плащане в един ануитет;

ПерВн – е периодичното плащане, т.е. вноската (дължимото плащане), изплащано за всеки период.

В разглежданата хипотеза формулата в Excel следва да има следното съдържание: =PV(0,01;12;300), което, пресметнато, ще даде резултата 3 376,52 лева.

Т.е. настоящата стойност (справедлива стойност) на дванадесетте периодични вноски от по 300 лева за период от 12 месеца при месечен лихвен процент 1% е 3 376,52 лева. Разликата между минималните лизингови вноски (3 600 лева) и сегашната им стойност (3 376,52 лева) представлява лихвения приход в размер на 223,48 лева.

За да се определи правилно дължимата лихва към всеки един от лизинговите периоди, се съставя погасителен план, имащ следния вид, посочен в Таблица 2:

Таблица 2

Период	Месечно плащане	Приход от лихви	Намаление на вземането	Вземане
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3 = к. 5 x 1%</i>	<i>4 = к. 2 – к. 3</i>	<i>5 = к. 5 – к. 4</i>
I.	300 лв.	33,77 лв. ²	266,23 лв. ³	3 376,52 лв.
II.	300 лв.	31,10 лв.	268,90 лв.	3 110,29 лв. ⁴
III.	300 лв.	28,41 лв.	271,59 лв.	2 841,39 лв.
IV.	300 лв.	25,70 лв.	274,30 лв.	2 569,81 лв.
V.	300 лв.	22,96 лв.	277,04 лв.	2 295,50 лв.
VI.	300 лв.	20,18 лв.	279,82 лв.	2 018,46 лв.
VII.	300 лв.	17,39 лв.	282,61 лв.	1 738,64 лв.
VIII.	300 лв.	14,56 лв.	285,44 лв.	1 456,03 лв.
IX.	300 лв.	11,71 лв.	288,29 лв.	1 170,59 лв.
X.	300 лв.	8,82 лв.	291,18 лв.	882,30 лв.
XI.	300 лв.	5,91 лв.	294,09 лв.	591,12 лв.
XII.	300 лв.	2,97 лв.	297,03 лв.	297,03 лв.
Всичко:	3 600 лв.	233,48 лв.	3 376,52 лв.	X

² 3 376,52 лв. x 1% = 33,77 лв.

³ 300 лв. – 33,77 лв. = 266,23 лв.

⁴ 3 376,52 лв. – 266,23 лв. = 3 110,29 лв.

В крайна сметка към датата на продажбата отчитащото се предприятие следва да признае в своя финансов отчет (в счетоводните регистри) приходи от продажби в размер на 3 376,52 лева, а остатъкът до брутната сума от 3 600 лева, изчислена в размер на 233,48 лева, следва да се признава като приход от лихви в продължение на 12 месечния срок на отложено плащане на покупката съгласно изготвения погасителен план на лихвения приход, посочен в колона 3 на *Таблица 2*.

За отразяване на продажбите и признаване на приходите в счетоводните регистри на продавача предлагаме следните *примерни* счетоводни записвания:

1) При предаване стоката на клиента

Дебит сметка <i>Клиенти по отсрочено плащане</i>	-	3 600,00 лв.
Кредит сметка <i>Приходи от продажби</i>	-	3 376,52 лв.
Кредит сметка <i>Финансови приходи за бъдещи периоди</i>	-	233,48 лв.

2) При получаване на първото парично постъпление от 300 лева

Дебит сметка <i>Разплащателна сметка (Каса) в лева</i>	-	300 лв.
Кредит сметка <i>Клиенти по отсрочено плащане</i>	-	300 лв.

и

Дебит сметка <i>Финансови приходи за бъдещи периоди</i>	-	33,77 лв.
Кредит сметка <i>Приходи от лихви</i>	-	33,77 лв.

3) Аналогично при получаване на плащането за месец IV ще се съставят статиите

Дебит сметка <i>Разплащателна сметка (Каса) в лева</i>	-	300 лв.
Кредит сметка <i>Клиенти по отсрочено плащане</i>	-	300 лв.

и

Дебит сметка <i>Финансови приходи за бъдещи периоди</i>	-	25,70 лв.
Кредит сметка <i>Приходи от лихви</i>	-	25,70 лв.

4) А при получаване на плащането за месец XII ще се съставят статиите

Дебит сметка <i>Разплащателна сметка (Каса) в лева</i>	-	300 лв.
Кредит сметка <i>Клиенти по отсрочено плащане</i>	-	300 лв.

и

Дебит сметка <i>Финансови приходи за бъдещи периоди</i>	-	2,97 лв.
Кредит сметка <i>Приходи от лихви</i>	-	2,97 лв.

По този начин, отчитайки приходите от продажби и приходите от лихви, отчитащото се предприятие ще изпълни изискванията на параграф 11 от МСС 18 *Приходи*, който препраща към разпоредбите на параграфи 29 и 30 от разглеждания международен стандарт и към метода на ефективната лихва, изложен в МСС 39, параграфи 9 и НП5 – НП8, които изискват:

Приходът, създаден от използването от други лица на лихвоносни активи на предприятието, да се признава, когато кумулативно са изпълнени условията:

- Съществува вероятност предприятието да има икономически ползи, свързани със сделката;
- Сумата на приходите може надеждно да бъде оценена.
- Лихвата да се признава по метода на ефективната лихва.

Възможно е в сделката за продажба да не се очакват входящи парични потоци, а получаването на друг несходен актив. Когато се продават стоки (или предоставят услуги) в размяна на несходни стоки или услуги, параграф 12 от МСС 18 *Приходи* изисква размяната да се разглежда като сделка, генерираща приход, чиято оценка се прави по справедливата стойност на получените стоки или услуги (коригирана с получените евентуално парични разплащания). В случай че справедливата стойност на получените стоки или услуги не може надеждно да бъде оценена, стандартът изисква от отчитащото се предприятие да оцени прихода от продажбата на база справедливата стойност на предоставените стоки или услуги (отново коригирана с получените евентуално парични средства или парични еквиваленти).

Отново с поглед към миналото.

Авторът не се наема да потвърди със сигурност дали принципите за оценяване и признаване на приходите, регламентирани в МСС 18 *Приходи*, са по-надеждни, отколкото вижданията и преценките на старите габровски зевзеци и търговци. Докато изискванията, заложи в приложимия международен стандарт, са напълно достатъчни за докладване на приходите във финансовите отчети на предприятията, изготвени по реда на МСФО, това по никакъв начин не омаловажава преценките на дядо Миньо Попа за парите. И докато в МСФО се разглежда предимно количествената страна при оценяване на приходите, то за старите габровци не без значение са и самите качествени показатели. Като показателен пример ще разкажем следния анекдот озаглавен **ПРЕЦЕНИЛ ГО**:

„Млад човек отишъл при дядо Миньо Попа и му поискал пари в заем, че да почне някаква търговия. Старецът познавал рода му и дал исканата сума. Па седнали край разгорения мангал да си поприказват... Младежът доволен извадил цигара, драснал кибрит и запалил. Лихварят го изгледал, погледнал и жаравата в мангала пред краката му, па рекъл:

- Я дай момче, да преброя още веднъж парите... Да не съм сбъркал нещо. Взел парите, мушнал ги в джоба си и добавил:

- Баща ти беше добър човек, но ти не струваши за търговец! Щом като хабиши кибрита, а огънят гори в краката ти, не можеш добре да цениш парите, които ти давам в заем!”

MEASUREMENT OF THE REVENUE OVER THE TIME ACCORDING PRINCIPAL STATEMENTS IN IAS 18 REVENUE

Hristo Dosev

Certified Public Accountant, registered Auditor

Managing Partner at “Dosevi – consultations and audit” LTD – Gabrovo.

Key words:

IAS 18

Income

Revenue

Assesment of the revenue

Interest rate

Value of the money over the time

Summary:

In this article we will look at the basic rules, that companies, which prepare their financial statements according IFRS, must follow in assessing and reporting of their revenue.

We will focus on the assessment of the revenue in cases, when the cashflow is deferred in time.